

stemmelse og sammenligner det med det andet Forslag, der ligger for, saa nægter jeg ikke, at da jeg fra Først af havde haabet et Skridt i Landboreformer paa dette Omraade, saa havde jeg ventet mig noget Andet og Mere end det, der nu lydes. Men vi kjende jo alle de Hindringer, der tidligere have reist sig imod dette Spørgsmaals Afgjørelse, og naar vi ville handle som — hvad jeg vil kalde — praktiske Mænd, der for Alvor ville have Ende paa denne Sag, saa maae vi finde os i at see nogle af vore Forventninger skuffede, og maae tage imod, hvad der muligen er at opnaae. Denne Sag kan ikke godt behandles uden at see hen til den lange Fortid, hvorigjennem disse Forhold have udviklet sig saaledes, at de staae paa det nuværende Netspunkt. Det er umuligt at bortsee fra, hvorledes det er gaaet til, at et saa stort Antal Jordbrug her i Landet ere komne til at staae i et saadant Forhold, at de ikke ere Brugernes Eiendom, at der ikke engang tør tales om deres Medveiendomsret, men at Andre have en juridisk Eiendomsret dertil, — jeg siger, man kan ikke ganske bortsee fra den Fortid, der har ledet dertil. Tidligere, naar denne Sag har været for, har jeg søgt at bortferne Klagerne over og Spørgsmaalene om, hvorledes det er gaaet til, at Forholdet stiller sig saa ugunstig for den ene Part og saa gunstig for den anden, ved at bemærke, at der i Lovgivningen her i Danmark er skeet meget betydelige Misgreb, som efterhaanden have ført til, at den Part, der skulde have haft sine Talsmænd til at værgе ham imod Uretten, ikke har haft dem paa rette Sted og til rette Tid, men at den anden Part har haft dem. Dette maae og bør vi imidlertid ikke see hen til ved Sagens Afgjørelse, vi ere nødte til at stille os paa det Punkt, hvortil Udviklingen i dette Dieblif har ført, og denne har ført til, at Forholdet er saaledes, som jeg tidligere har betegnet det. Den medlovgivende Magt har selv været med til at fuldbyrde en af de Handlinger, der efter min Ansæelse have gjort det dybeste Greb i den ene Parts Kommer til Fordeel for den anden, dengang man

nemlig gav Bestemmelsen i Loven af 1861. Det er kun et Skridt paa den lange Vej, denne Sag har havt. Jeg skal ikke gjentage de Grunde, som nu maae føre til, at man maa ønske denne Sag bragt til en endelig Afgjørelse, og jeg vil vælte mig meget langt, for dog at faae denne Afgjørelse tilstede; men naar Talen da er om en endelig Afgjørelse, naar der endelig skal stiftes mellem de to Parter, saa siger jeg: saa kan den Slægt, der lever nu, den lovgivende Magt, som faaer det i sin Haand at ordne Spørgsmaalet, ikke have Andre for Die end de Familier, der for Dieblifket ere Brugere. For at tage et Tankeexperiment, der dog er berettiget, saa er der, uanset hvormange forskjellige Hænder Hovedeiendommen kan være gaaet igjennem, og hvormange forskellige Fæstebled Fæsteeiendommen eller Fæstestedet kan være gaaet igjennem, dog en større Sandsynlighed paa den ene Side end paa den anden for, at der ved mangt et Fæstested i Landet kan have siddet en Slægt, der fra forlængst henrundne Tider har havt og maaffee har det under andre Forhold end dem, hvori Besidderne befinde sig nu, da Stiftet skal foretages. Om der er skeet mange Forandringer i den Henseende, om en ganske ny Fæster paa et Sted er traadt til for kort Tid siden, maa ikke komme i Betragtning, thi det, vi for Dieblifket kunne gjøre, er at sikke de Brugere, der nu have Eiendommene, saavidt muligt Udfigt til at kunne blive siddende ved dem og fortsætte en Tilværelse, der stiller dem paa lige Trin med Danmarks øvrige Selveiere. Det er dette Maal, der saavidt muligt skulde naaes ved dette Forslag; om det bliver naaet paa alle Punkter, er et Spørgsmaal; men med Hensyn dertil maae vi træffe saamange Sikkringsmidler, som det er os muligt, thi jeg kan ikke see bort fra, at det danske Agerbrug, ja, jeg kan gjerne sige, at Danmarks fremtidige Tilværelse for en stor Deel beroer paa, at der er en selvstændig Middelstand i Landet, der kan bære Hovedbyrderne, men ogsaa har haade en saadan Formuestilstand og en saadan Stilling i Samfundet, at den kan bære den Frihedsudvikling, Danmark har faaet. Naar altsaa Dieblifkets